

Valor de la paraula (en política)

LES URNES NO ACABEN DE
FUNCIONAR COM A EINES PER AL
JUDICI DE L'ACCIÓ DE GOVERN. ENS
HEM ACOSTUMAT A SER ENGANYATS
DÒCILMENT PER LES PROMESSES DELS
PROGRAMES ELECTORALS?

No serviria de gaire que algú fes arribar a una sèrie de polítics –i no només polítics– l'exemple d'un Dashiell Hammett tot just adult, quan la mort del seu pare, gató i femellut, havia deixat la família enclotada a la pobresa; i ell va haver d'anar trampejant de feinetes en feinetes, com es veuen obligats a fer tants de joves avui dia per tapar forats a l'enfilall de penúries en què s'han convertit les seves vides. Ja sabem que aquesta varietat d'oficis exercits des de la carestia és molt *made in USA* i que fa molt mudat en els currículums dels que arriben a ser grans homes: l'ascens social, des del suburbi i les estretors corresponents, al cim d'alguna posició de poder és el gran eix de l'imaginari nord-americà. Però la immensa majoria de les històries que comencen d'aquesta manera no tenen un *happy end*. Tampoc no el va tenir la vida de Dashiell Hammett, qui, a pesar d'una carrera literària que li atorgà bitllet per a la posteritat i per a la veneració de tota casta de lectors, fou plena d'adversitats i de sofriment. L'extracció social, l'alcohol, la malaltia i, sobretot, sobretot, l'honestat es conjuraren perquè la malaurança planés per damunt de la seva vida.

Aquell Dashiell Hammett tot just arribat a l'edat adulta, que anava d'un ofici a un altre sense expectatives de futur, va protagonitzar un episodi digne de figurar en els evangelis del nostre temps. Treballava de jardiner quan fou despatxat, acomiadat, pel cap del servei, ja que havia arribat tard a la feina cada dia de la setmana. No obstant, el patró li oferí una altra oportunitat: si l'hotel li donava paraula de ser puntual en el futur, seria readmès en aquell mateix moment. Hammett s'ho va pensar seriosament durant una estona. Final-



GUILLEM
FRONTERA

ment, va renunciar a la generosa oferta, aduint que no se sentia en condicions de no tornar arribar tard a la feina. I, va dir, qualsevol cosa abans de faltar a la meua paraula.

No és menester que el lector castigui la seva memòria amb un sobre esforç per fer la llista dels polítics als quals de bon gust enviaria el missatge que es desprèn d'aquest episodi de l'autor de *Collita roja* i d'*El falcó maltès*. Els noms de Mariano Rajoy, de Felipe González, de Rodríguez Zapatero, d'Aznar, just per fer esment d'alguns inquilins de La Moncloa, són fonts tumultuoses d'exemples que els situen a anys llum de la clara actitud del jove Hammett. I és tan cert que, en política, la mentida –la promesa feta amb voluntat enganyosa n'és una de tantes modalitats– és tan habitual que fins i tot de vegades ens crea dubtes semàntics. El

professor Tierno Galván, primer batlle de Madrid de la democràcia postfranquista, dispensava un percentatge –el 25 % crec recordar que era– de promeses fetes amb afany electoralista i sense cap propòsit de satisfer-les. Potser volia excusar així els primers titubeigs de Felipe González com a president del Govern espanyol.

S'ha vist com la mare de totes les mentides polítiques és l'afirmació que s'ha acomplert el programa electoral –de vegades, l'avaluació es fa en percentatges, una modalitat extravagant de contrafort de la mentida inicial. Ens hem acostumat a ser enganyats i ja no sabem reaccionar davant les evidències més inqüestionables? Què ha de passar perquè governs corruptes i mentiders, que havien promès honestat, siguin correctament jutjats per les urnes?

Un veredict de les urnes que reiteradament no posa cadascú al seu lloc és un símptoma, o de dèficit democràtic greu, o d'una corrupció moral que intoxica àmplies capes de la societat. Molt més preocupant que la corrupció a les altures del poder és la que s'estén i arrela en terreny fertilitzat per la desesperança –en definitiva, per la por. Aquesta actitud dona carta blanca –o grisa, si tant voleu– a les forces polítiques sense paraula. Si saps que no et veuràs obligat a donar explicacions veraces i detallades del que has fet, pots fer realment el que vulguis (“fins i tot matar”, diu un personatge d'Edith Wharton). La “societat de la informació” et dona armes per ocultar, distorsionar, deformar les teves accions. Caldrà trobar el camí per recuperar aquella intuïció dels nostres avantpassats, que amb un cop d'ull i una estoneta d'escoltar, sabien si ets home de paraula.

Escriptor, guionista i crític d'art